

Hvorfor er landbruk i hele Nordland viktig?

Kommunekonferanse landbruk, 14/11-2023

Fylkesberedskapssjef Asgeir Jordbru

Statsforvalteren i Nordland

*Nordlaanten Staatehaaltoje
Nordlánda Stáhtaháldadiddje*

— virker til Nordlands beste

Totalberedskapskommisjonen

- «Det er en beredskap i at det bor folk i hele landet»
- Globale trender som utfordrer norsk beredskap
  - Stormaktsrivalisering
  - Teknologisk utvikling
  - Klimaendringer
  - Befolkningsutvikling
- Disse trendene utfordrer også landbruket i Nordland

Stormaktsrivalisering

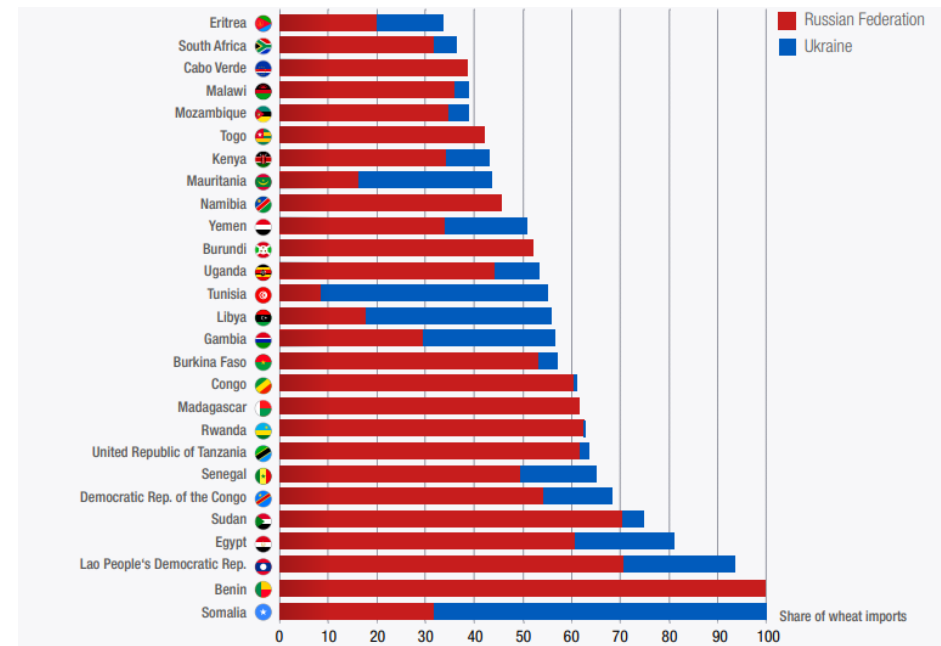
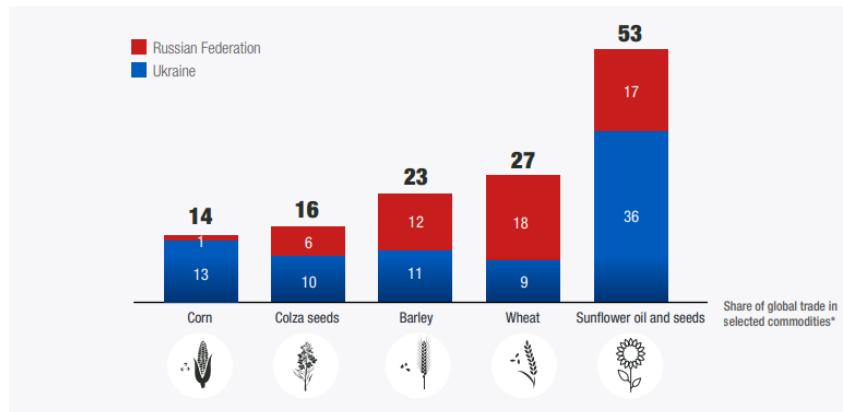
- Ukrainakrigen
- Midtøsten
- Taiwan
- + andre områder

— virker til Nordlands beste

Krigen i Ukraina- Konsekvenser for mat

https://unctad.org/system/files/official-document/osginf2022d1_en.pdf

— virker til Nordlands beste

Krig i Midtøsten

- Suezkanalen og Bab el Mandeb
  - 12 % av verdenshandelen
  - 9 % av verdens olje
  - 30 % av verdens containerfrakt
    - Ever Given (23/3-2021)
      - Kanalen sperret i seks dager
      - Nær 1000 cargoskip og tankere i kø
      - Umiddelbar innvirkning på verdenshandelen
- Hormuzstredet
  - 1/3 av verdens flytende naturgass passerer årlig
  - 25 % av verdens olje passerer årlig

— virker til Nordlands beste

Taiwan

- Taiwan produserer 60% av verdens halvledere og 90% av de mest avanserte halvlederne.
- En krig vil medføre global mangel på microchiper som i dag benyttes i all datavare

Teknologisk utvikling

- Teknologisk utvikling går raskere og raskere
- Teknologikutviklingen er en av de viktigste driverne for samfunnsutviklingen. Det gir nye muligheter, men også endringer i risikobildet
- Får alle ta del i denne utviklingen?
  - Bredbåndsutbygging og utbygging av annen infrastruktur
  - Økonomi

— virker til Nordlands beste

EKOM-brudd (mobil og bredbånd)

- Stadig flere tjenester er avhengig av mobil eller bredbånd
- Flere store hendelser de siste årene
  - Bø, Beiarn og Bindal

Kabelbruddet til Bø: – Dette var en alvorlig tankevekker

Ordfører i Bø kommune, Sture Pedersen, Faksimile: VOL.no

Klimaendringer - Kort tid mellom ytterpunktene

- Flom høsten 2020
- Tørke vinteren 2021

1200 personer isolert: – Plutselig hørte vi et dunk, så kollapset brua og forsvant

Uværet «Sally» herjer på Helgeland. Ranaelva har gått over sine bredder, og i Rana er 1.200 personer isolert. Politiet vurderer evakuering av noen områder.

Brua til Gronfjelldalen har fått kjønne på de sterke kreftene som er i sving. Gronfjelldalen er et dalområde i Rana kommune.

Susanne Skjåstad Lysvold
@susanne_ly
Journalist

Oliver Renning
governor
Journalist

Publisert 21. sep. 2020 kl. 17:51
Oppdatert 21. sep. 2020 kl. 20:20

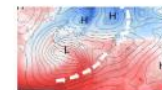
Artikkelen er mer enn ett år gammel

Mandag kveld har brannvesenet har evakuert noen boliger, og politiet er nå på stedet for å vurdere om det er behov for ytterligere evakuering, opplyser stabssjef Bent Are Ellertsen i Nordland politidistrikt.

Også ved Skonsenghamn i kommunen vurderer politiet evakuering, og ved Saga i Mo i Rana sentrum har et ras latt med seg jordmasser over veien. Det er hus i området, men beboerne her har evakuert seg selv.

Også ved Nervollen i Vefsn kommune er det stengte veier og evakuering blir vurdert.

Fra Storforshel og nordover er tre basestasjoner ute av drift og drives nå ved aggregat. Dette vil etter hvert føre til at strøm og mobilnett faller fra, opplyser politiet, som ber folk ta forholdsregler.

Tropiske luftmasser gir mildvær i nord og sommer i øst: – Kan bli 15–16 grader

Vannkrise i nord: – En uholdbar situasjon

Totalt 24 kommuner i Nord-Norge har større eller mindre utfordringer knyttet til vann. Krisen fører blant annet til problemer med vann til brannslukking, og situasjonen følges tett.

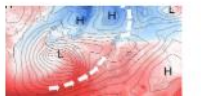
Hamarøy kommune sliter med vannforsyningen. Her pumpes det vann fra Jensvannet over i tanker som fraktes til drukkervannskilden i Ulvsvåg.
FOTO: LARS BJØRN MARTINSEN / NRK

Uvanlig tørt vær og lave temperaturer har ført til at stadig flere kommuner sliter med vanntilførselen.

Kommuner i Nord-Norge har i flere uker jobbet hardt for å få vannet tilbake.

Selv om de fleste kommunene har fått midlertidig kontroll på situasjonen, er problemet langt fra over.

– Det er en skjor situasjon, sier beredskapssjef Asgeir Jordbru i Nordland.

Sigrid Synnøve Øberg
Journalist

Monica White Martinsen
Journalist

Frida Brembo
Journalist

Publisert 8. feb. kl. 22:29
Oppdatert 9. feb. kl. 08:28

Kilde: NRK

- <https://www.nrk.no/nordland/brua-til-gronfjelldalen-i-rana-er-tatt-av-flom-1.15169583>
- <https://www.nrk.no/nordland/lite-nedbor-og-kulde-skaper-vannkrise-i-nordland-og-troms-og-finnmark-1.15364789>

– virker til Nordlands beste

Klimaendringer styrtregn

Lokal byge juni 2023

Almdalsholten – Grane kommune

- Skader kommunal vei ca. 3 millioner
- Vil alle veier blir reparert i fremtiden?

– virker til Nordlands beste

Muligheter i et varmere klima

- Lengre vekstsesong
  - Potensiale for større avlinger
  - Potensiale for økt antall beitedyr
- Mulighet for nye arter
- Mulighet for dyrking i nye områder

– virker til Nordlands beste

Befolkningsutvikling

- Global trend – Urbanisering

Do more people live in urban or rural areas? United States, 1700 to 2050

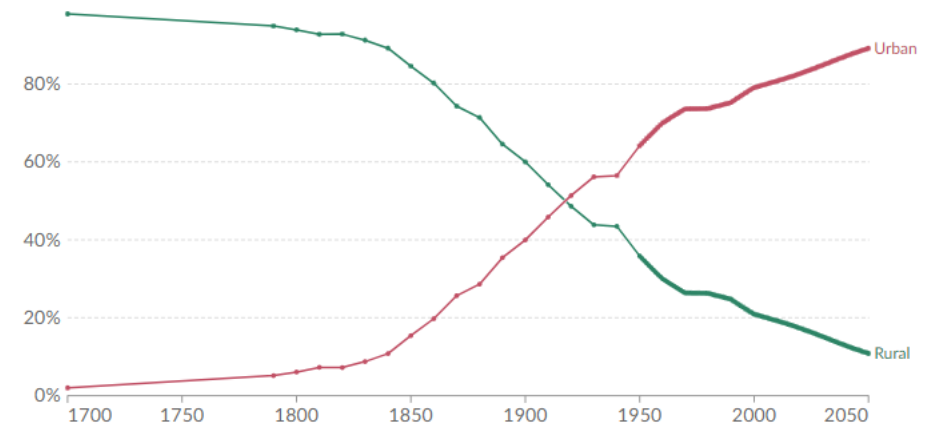
Our World in Data

Share of the population which live in urban versus rural areas. Here, 'majority urban' indicates more than 50 percent of the population live in urban centres; 'majority rural' indicates less than 50 percent. Urban populations are defined based on the definition of urban areas by national statistical offices. This is based on estimates to 2016, combined with UN projections to 2050.

Table | Map | Chart

Change country or region

Settings

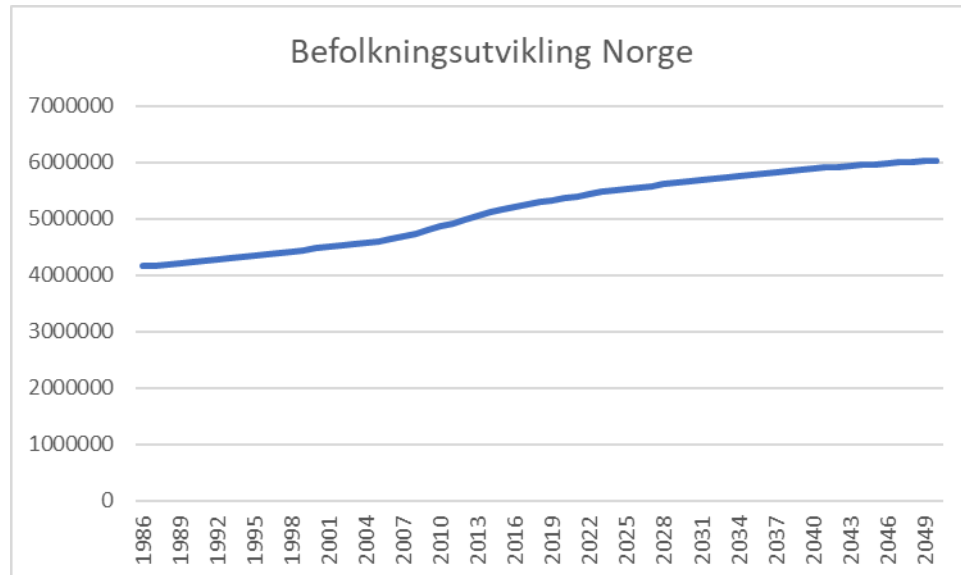

<https://ourworldindata.org/urbanization>

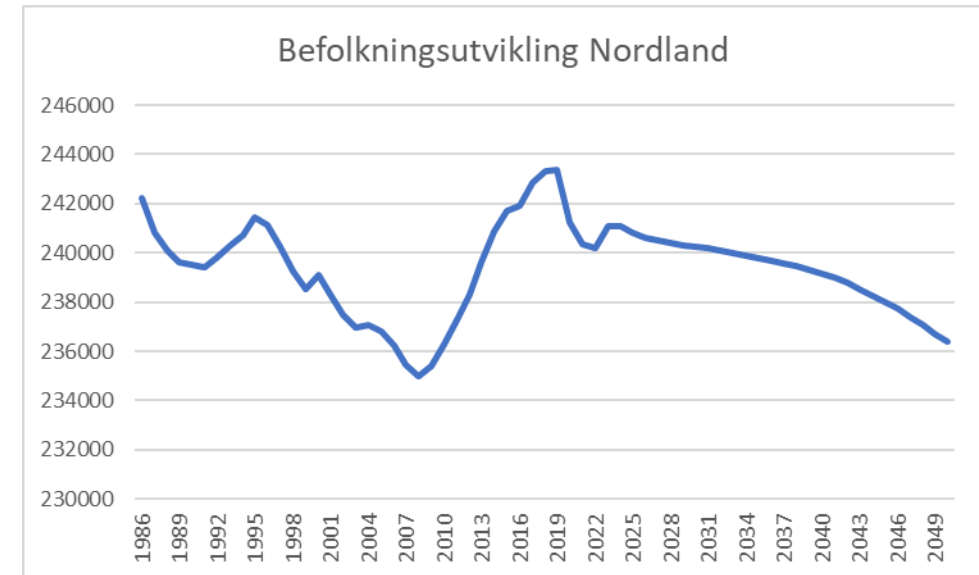

Befolkningsutvikling

- Nasjonal trend – Urbanisering
  - vekst i sør
  - stagnasjon i nord

– virker til Nordlands beste

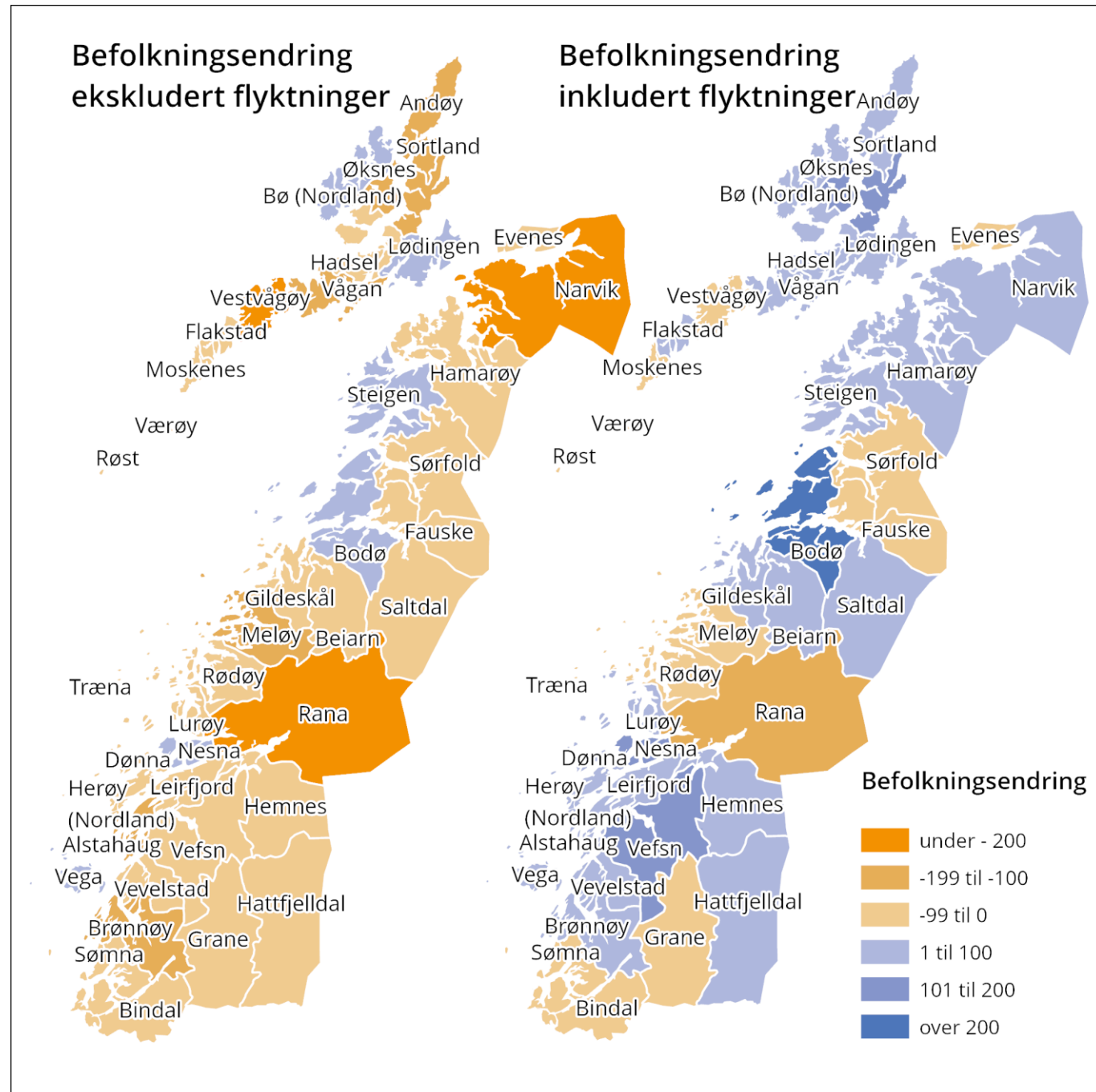

Demografi

- Flyktninger dekker over befolkningstap
- 2400 færre nordlendinger uten bosetting av flyktninger
- Hva skjer hvis krigen stanser og Ukrainerne dra hjem?

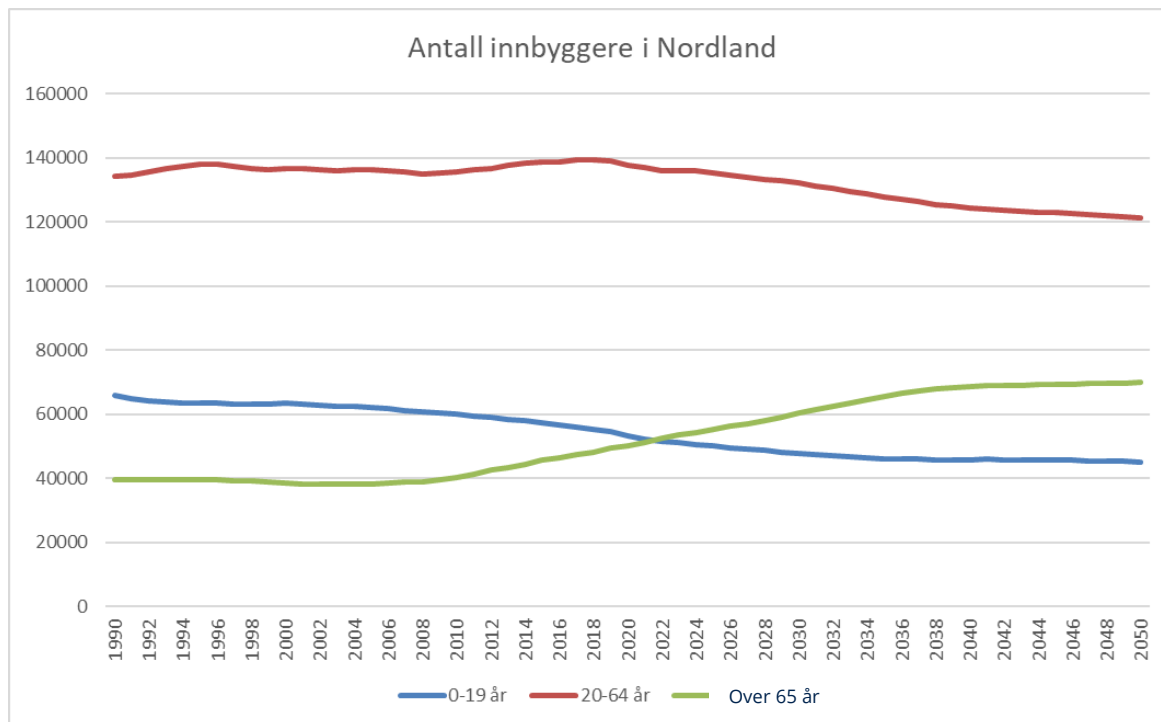
— virker til Nordlands beste

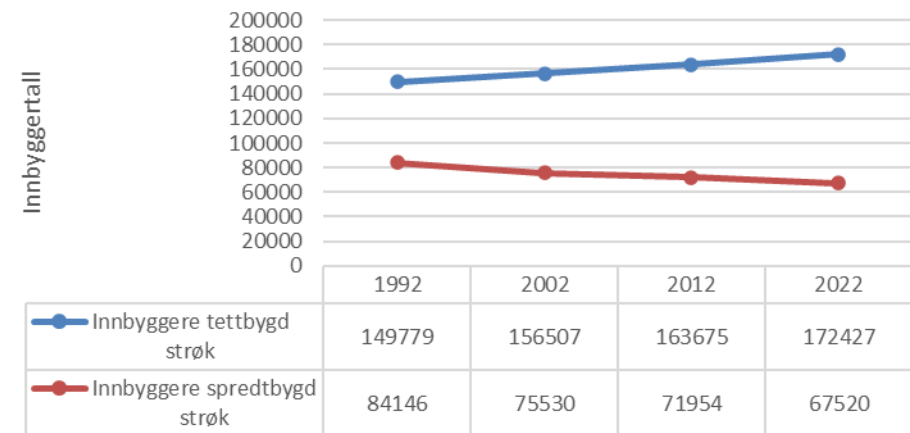
Befolkningsutvikling i Nordland

- Regional trend – Urbanisering og forgubbing

– virker til Nordlands beste

Befolkningsutvikling Nordland tettbygd vs spredtbygd strøk

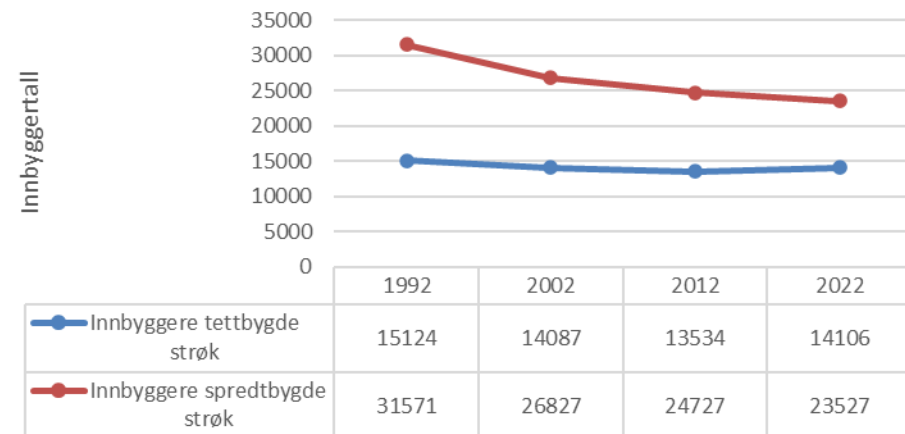

Befolkningsutvikling i Nordland

- Lokal trend – Urbanisering
  - Tettsteder i små kommuner klarer seg bra
  - Bygdene i små kommuner klarer seg mindre bra

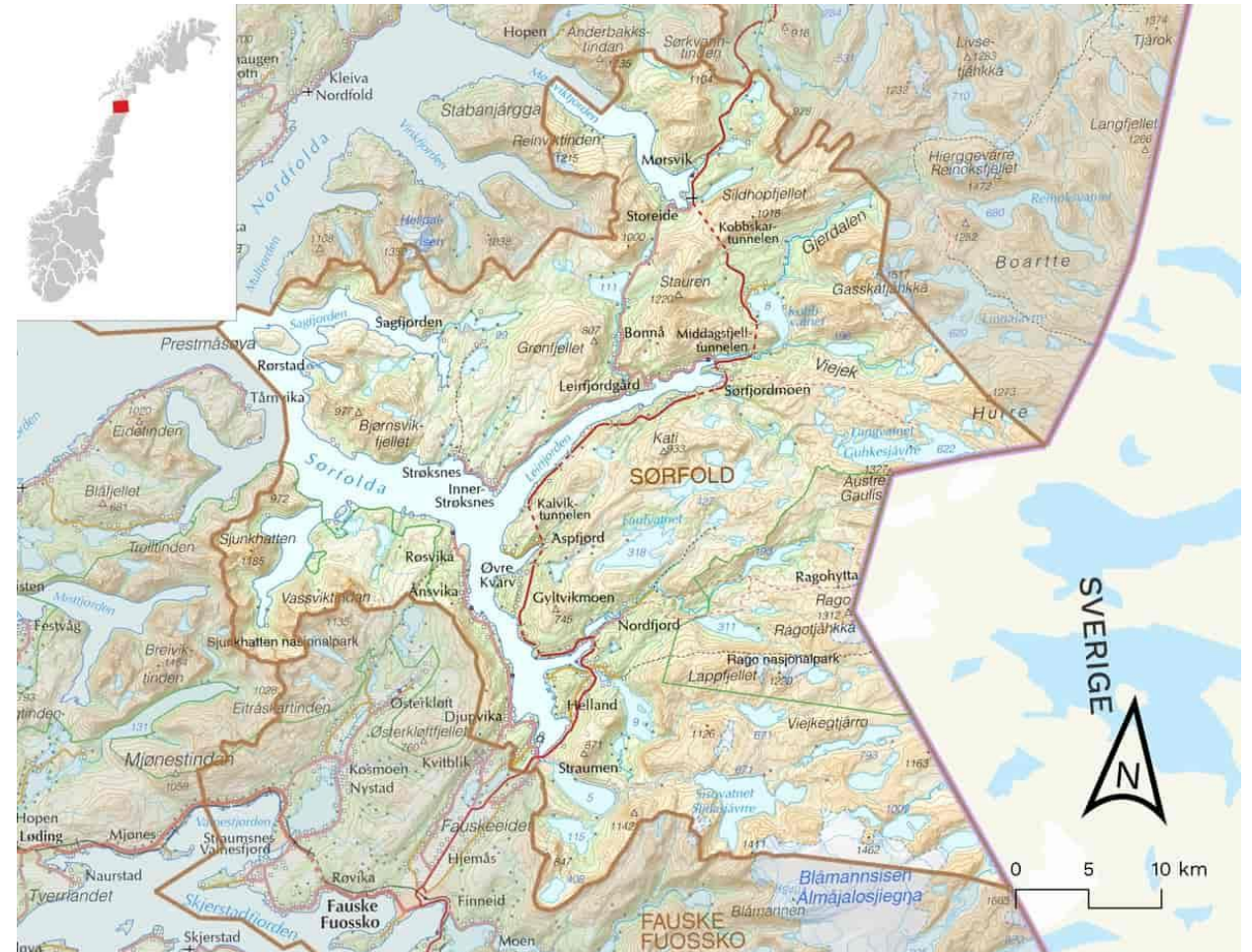
Befolkningsutvikling Nordland tettbygd vs spredtbygd strøk, kommuner under 3000 innb.

Eksemplet Sørfold

- Kommunesenteret Straumen
  - 894 innbyggere i 2001
  - 925 innbyggere i 2022 (+31)
- Resten av kommunen
  - 1248 innbyggere i 2001
  - 917 innbyggere i 2022 (-331)
- Nordre del av kommunen
  - 519 innbyggere i 2001
  - 250 innbyggere i 2022 (-269)

— virker til Nordlands beste

Oppsummering

- Global sikkerhetssituasjon krever at vi produserer så mye mat som mulig selv
- Teknologiutviklingen driver samfunnsutviklingen som utfordrer landbruket
- Klimaendringene gir utfordringer, men også muligheter for landbruket i Nordland
- Befolkningsutviklingen med forgubbing og sentralisering utfordrer landbruket

- *«Det er en beredskap i at det bor folk i hele landet»*
  - Det er en beredskap i at det er landbruk i hele Nordland, men vi må bygge et samfunn rundt bonden.